दैनिकम् ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ता

पञ्चाङ्गम्
अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ शिशिर-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणम् माघशुक्लाष्टमी
माघ 13 प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-6 ■ वर्ष-5 ■ अङ्क-95 | 1 | जनवरी 26, 2026 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

2 गणतन्त्रदिवसात् पूर्वं देशवासिभ्यः राष्ट्रपतेः सम्बोधनम्, राष्ट्रपतिना २०२६ तमवर्षस्य १३१ पद्मपुरस्काराणाम् अनुमोदनं कृतम्

3 हिमाचलप्रदेशस्य ५६तमः पूर्णराज्यत्वदिवसः २०२६, परागपुरे एसडीएम कार्यालयस्य, नलसूहायां प्राथमिकस्वास्थ्यकेन्द्रस्य उद्घोषणा

6 भारतं दशचक्रेषु विजयं प्राप्य तृतीये टी-२०-क्रीडायां न्यूजीलैण्ड्-देशं अष्टस्तोभैः पराजय्य श्रृङ्खलाम् अवाप्तवान्

सुभाषितम्

एकं दृष्ट्वा शतं दृष्ट्वा,
दृष्ट्वा पञ्चशतान्यपि।
अति लोभो न कर्तव्यः
चक्रं भ्रमति मस्तके।।

भावार्थः- किसी वस्तु (या धन) के एक भाग को देख (या प्राप्त कर) उसी वस्तु के एक सौ या पांच सौ भागों को प्राप्त कर और भी अधिक प्राप्त करने की इच्छा कभी नहीं करनी चाहिए क्योंकि ऐसा करने से केवल मन अस्थिर होकर एक चक्र के समान घूमता रहता है।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुध्दीनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवाहरसङ्केतः-१७७१११
सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

प्रधानमंत्री- मन की बात इत्येतस्मिन् कार्यक्रमे स्वीय विचारान् प्रकटितवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी देशवासिनः, विशेषतः उद्योगस्य, स्टार्टअप-सम्बद्धानां च, गुणवत्तायाः उपरि बलं दातुं आग्रहं कृतवान् । आकाशवाण्याः मन की बात इति कार्यक्रमे स्वदृष्टिकोणं प्रकटीकुर्वन् श्रीमोदी अवदत् यत् भारतस्य अर्थव्यवस्था द्रुतगत्या प्रगतिम् करोति तथा च समग्रं विश्वं भारतं प्रति पश्यति। सः देशे निर्मितानां सर्वेषां वस्तूनां गुणवत्तायाः परिष्कारार्थं जनान् आहूतवान् । सः अवदत् यत् उत्कृष्टता मानकं भवेत्। सः एतदपि अवदत् यत् एतेनैव देशः 'विकसितभारतम्' प्रति स्वस्य यात्रां अग्रे नेतुं समर्थः भविष्यति। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् दशवर्षपूर्वं षोडशाधिकद्विसहस्रतम वर्षस्य जनवरीमासे देशः स्टार्टअप-इंडिया इत्यस्य यात्रां प्रारभत्। श्रीमोदी उक्तवान् यत् अद्य भारतं विश्वस्य तृतीयं बृहत्तमं स्टार्ट-अप इकोसिस्टम् इत्यभवत्। राष्ट्रियमतदातृ दिवसावसरे श्रीमोदी अवदत् यत् मतदातारः लोकतन्त्रस्य आत्माः सन्ति। सः अवदत् यत् यदा कदापि कश्चन युवा प्रथमवारं मतदाता भवति तदा समग्रः ग्रामः, नगरं वा एकत्रीभूय तस्य अभिनन्दनं कुर्युः मिष्टान्नं च वितरेयुः। प्रधानमन्त्री उक्तवान् यत् राष्ट्रं गणतन्त्रदिवसं आमानायिष्यति। अस्मिन्नेव दिने संविधानम् अङ्गीकृतमासीत्।

मतदानं केवलं राजनैतिकाभिव्यक्तिः नास्ति अपितु देशस्य लोकतान्त्रिक निर्वाचनप्रक्रियायां नागरिकाणां विश्वासस्य प्रतिबिम्बम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मुः उक्तवती यत् मतदानं केवलं राजनैतिक अभिव्यक्ति नास्ति अपितु देशस्य लोकतान्त्रिक निर्वाचनप्रक्रियायां नागरिकाणां विश्वासस्य प्रतिबिम्बम् अस्ति। नवदेहल्यां राष्ट्रियमतदातृदिवसकार्यक्रमं सम्बोधयन्ती राष्ट्रपतिः अवदत् यत् मतदानं तादृशः माध्यमः अस्ति येन माध्यमेन नागरिकाः स्वस्य इच्छां प्रकटयन्ति। राष्ट्रपतिः निज सम्बोधने अन्तार्राष्ट्रीय-लोकतंत्रं समेत्य अन्तार्राष्ट्रीय आईडिया एतस्मिन् भारतस्य आध्यक्षं प्रकाशितवती । राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मुः प्रौद्योगिकी, निर्वाचन-प्रबन्धनं, रसद-व्यवस्थापनं च, अभिनव-मतदातृ -जागरूकता तथा आदर्श-आचार संहितायाः कार्यान्वयनं प्रवर्तनं चेत्यादिषु अन्येषु क्षेत्रेषु अपि पुरस्काराः प्रदत्तवती। आकाशवाण्याः समाचार सेवा प्रभागेण पञ्चविंशत्यधिक-द्विसहस्रतम-वर्षाय मतदातृ-शिक्षा- जागरूकता अभियानाय इलेक्ट्रॉनिक रेडियो श्रेण्यां मीडिया पुरस्कारं विजितम्। राष्ट्रपतिः आकाशवाण्याः निदेशकं राजीव कुमार जैनं पुरस्कारं प्रदत्तवती। अस्मिन् अवसरे विधि-न्याय-मन्त्री अर्जुन-राम-मेघवालः, मुख्यनिर्वाचनायुक्तः ज्ञानेशकुमारः, निर्वाचनायुक्तः डॉ. सुखबीरसिंह सन्धुः डॉ. विवेक जोशी च अपि उपस्थिताः आसन्।

यूरोपीयपरिषदः आयोगस्य च अध्यक्षाणां नवदिल्लीनगरे गार्ड आफ् ऑनर् इत्यनेन सम्मानेन स्वागतम्

नवदिल्लीविमानस्थानके यूरोपीयपरिषदः अध्यक्षः एण्टोनियो लुईस् सैन्टोस् दा कोस्टो, यूरोपीयआयोगस्य अध्यक्षा उर्सुला वॉन् डेर् लेयेन् च सम्मानरक्षकेन सह समारोहपूर्वकं स्वागतं कृतवन्तौ। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य आमन्त्रणेन उभौ नेतारौ भारतस्य राजकीयभ्रमणं कुर्वतः।अद्य भविते ७७ तमे गणतन्त्रदिवसस्य उत्सवे कोस्टामहोदयः, वॉन् डेर् लेयेन् महोदया च मुख्यातिथिरूपेण भविष्यतः। यूरोपीयपरिषदः अध्यक्षः एण्टोनियो कोस्टा नवदिल्लीनगरम् आगतः, यूरोपीयआयोगस्य अध्यक्षा उर्सुला वॉन् डेर् लेयेन्, यूरोपीय-आयोगस्य उपाध्यक्षा यूरोपीयसङ्घस्य विदेशकार्याणां सुरक्षानीतेः च उच्चप्रतिनिधिः कायाक्लास् च परह्यमेव भारतं प्राप्तवन्तौ। एतत् भ्रमणं महत्त्वपूर्णं मन्यते। अस्मिन् भ्रमणकाले द्वयोः देशयोः नेतारः भारत-यूरोपीयसङ्घस्य सामरिकसहयोगम्-अग्रचरणस्य विषये चर्चां करिष्यन्ति । यूरोपीयसङ्घेन सह भारतस्य सङ्गतिः तस्य सामरिकप्राथमिकतानां प्रतिबिम्बं करोति, यत् आगामिभारत-यूरोपीयसङ्घस्य शिखरसम्मेलनस्य, प्रचलतः मुक्तव्यापारसन्ध्या च अनुरूपम् अस्ति ।

गणतन्त्रदिवसात् पूर्वं देशवासिभ्यः राष्ट्रपतेः सम्बोधनम्

हिमसंस्कृतवार्ता,डॉ.अमनदीपशर्मा। राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मू इत्यनया उक्तं यत् देशस्य आर्थिकभविष्यस्य स्वरूपनिर्माणे आत्मनिर्भरता, स्वदेशी च मार्गदर्शकाः सिद्धान्ताः सन्ति। सा अपि अवदत् यत् अस्माकं युवानः उद्यमिनः, क्रीडकाः, व्यापारिणः च देशे नूतनाम् ऊर्जां प्रविश्य वैश्विकरूपेण स्वस्य चिह्नं स्थापयन्ति। राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मू ७७ तमस्य गणतन्त्रदिवसस्य पूर्वसंध्यायां राष्ट्रं सम्बोधयन् एतत् वक्तव्यं दत्तवती। सा अवलोकितवती यत् अस्माकं देशे विश्वे सर्वाधिकं युवानां जनसंख्या अस्ति, अपारप्रतिभा च अस्ति। राष्ट्रपतिः अवदत् यत् देशस्य युवानां जनसंख्यायाः बहूनां संख्या स्वरोजगारद्वारा प्रभावशालिनीं सफलतां प्रदर्शयति। राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू इत्यनया उक्तं यत् वैश्विकं अनिश्चिततायाः अभावेऽपि भारते आर्थिकवृद्धिः निरन्तरं भवति। सा अवदत् यत् भारतं विश्वस्य द्रुततरा वर्धमानं अर्थव्यवस्था अस्ति । राष्ट्रपतिः अवदत् यत् देशः निकटभविष्यत्काले विश्वस्य तृतीयबृहत्तमा अर्थव्यवस्था भवितुं लक्ष्यं प्राप्तुं गच्छति। जीएसटी-व्यवस्थां अधिकप्रभाविणीं कर्तुं सर्वकारस्य निर्णयस्य उल्लेखं कृत्वा सा अवदत् यत् एतेन देशस्य अर्थव्यवस्था अधिका सुदृढा भविष्यति। राष्ट्रपतिः अपि अवदत् यत् अद्यतनश्रमपरिष्कारैः श्रमिकाणां लाभः भविष्यति, उद्यमानाम् विकासः च त्वरितः भविष्यति।

प्रथमं राष्ट्रस्य भावनायाः सह कार्यं कर्तुं भारतं च अधिकं गौरवपूर्णं कर्तुं आग्रहं कुर्वन् राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू गणतन्त्रदिवसः देशभक्तिभावनायाः सुदृढीकरणस्य अवसरः इति अवदत्। सा अपि अवलोकितवती यत् भारतस्य संविधानं विश्वस्य इतिहासे बृहत्तमस्य गणराज्यस्य मौलिकप्रारुपम् अस्ति । राष्ट्रपतिः अवदत् यत् संविधाने निहिताः न्यायस्य, स्वतन्त्रतायाः, समानतायाः, भ्रातृत्वस्य च भावनाः देशस्य गणराज्यस्य परिभाषां करोति। सा अवदत् यत् संविधाननिर्मातृभिः संवैधानिकप्रावधानैः राष्ट्रवादस्य, देशस्य एकतायाः च भावनायाः दृढम् आधारं प्रदत्तम्।

राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः स्वसम्बोधने गतवर्षे सिन्दूर-कार्यक्रमस्य समये कृतानां सटीक-प्रहाराणाम्, आतङ्कवादीनां आधारभूतसंरचनानां विच्छेदनस्य देशस्य उपलब्धेः अपि उल्लेखं कृतवती अस्मिन् कार्ये आतङ्कवादिनः निगूढस्थानानि नष्टानि, बहवः आतङ्कवादिनः च मारिताः इति सा अवदत् । राष्ट्रपतिः उक्तवती यत् भारतस्य ऑपरेशन सिन्दूरस्य सफलता रक्षाक्षेत्रे स्वनिर्भरतायाः कारणम् अस्ति। सा अवदत् यत् सेना, वायुसेना, नौसेना च बलस्याधारेण भारतस्य रक्षासज्जतायां देशवासिनां पूर्णविश्वासः अस्ति।

राष्ट्रपतिना उक्तं यत् देशे स्टार्टअप-संस्थानां सफलता मुख्यतया भारतस्य युवानां उद्यमिनः चालयन्ति। सा अवदत् यत् युवानां पीढ्यः आकांक्षासु केन्द्रीकृताः कार्यक्रमाः नीतयः च देशस्य विकासं त्वरयिष्यन्ति। राष्ट्रपतिः विश्वासं प्रकटितवती यत् २०४७ तमवर्षपर्यन्तं विकसितभारतस्य निर्माणे देशस्य युवानः प्रमुखां भूमिकां निर्वहन्ति।

राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मू इत्यनया उक्तं यत् भारतीयमहिलाः देशस्य समग्रविकासे सक्रियरूपेण योगदानं ददति। सा अवदत् यत् स्वसहायतासमूहैः सह सम्बद्धाः एककोटिभ्यः अधिकाः महिलाः देशस्य विकासप्रक्रियायाः पुनः परिभाषां कुर्वन्ति। सा अवदत् यत् कृषितः आरभ्य अन्तरिक्षपर्यन्तं, स्वरोजगारात् सशस्त्रसेनापर्यन्तं च प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे महिलाः स्वस्य चिह्नं कुर्वन्ति। राष्ट्रपतिः अवलोकितवती यत् देशस्य कन्याभिः क्रीडाक्षेत्रे नूतनाः वैश्विकाः अभिलेखाः स्थापिताः। सा अवदत् यत् गतवर्षस्य नवम्बरमासे आईसीसी महिलाक्रिकेट् विश्वचषकं, विकलाङ्गमहिला टी-२० विश्वचषकं च जित्वा भारतस्य कन्याः क्रीडायाः इतिहासे सुवर्णमध्यायं योजितवन्तः।

राष्ट्रपतिः अवदत् यत् कृषकाः, अन्नोत्पादकाः, समाजस्य अर्थव्यवस्थायाः च मेरुदण्डः सन्ति। सा अवदत् यत् कर्मठकृषकाणां पीढ्यः अन्नधान्येषु देशं स्वावलम्बनं कृतवन्तः। दशकैः दारिद्र्येण सह संघर्षं कुर्वन्तः कोटिकोटिदेशवासिनः दारिद्र्यरेखायाः उपरि आनीताः, ते पुनः दारिद्र्ये न पतन्ति इति प्रयत्नाः क्रियन्ते। अन्त्योदयस्य दर्शनं कार्यान्वितं विश्वस्य बृहत्तमा योजना प्रधानमन्त्री गरीब कल्याण अन्नयोजना अस्मिन् विचारे आधारिता अस्ति यत् अस्माकं देशे १.४ अर्बाधिकजनसंख्यायुक्ते कोऽपि क्षुधार्तो न भवेत्। एषा योजना प्रायः ८१ कोटिलाभार्थिभ्यः सहायतां प्रदास्यति । निर्धनपरिवाराणाम् कृते विद्युत्, जलं, शौचालयस्य सुविधाभिः सुसज्जितानि ४ कोटिभ्यः अधिकानि पक्वगृहाणि निर्माय तेभ्यः गरिमापूर्णजीवनस्य प्रगतेः च आधारः प्रदत्तः अस्ति राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः नागरिकेभ्यः अपि आग्रहं कृतवती यत् मातृभूमेः अमूल्यं संसाधनं भविष्यत्पुस्तकानां कृते उपलभ्यते इति सुनिश्चित्य प्रयत्नाः करणीयाः। प्रकृत्या सह सामञ्जस्यस्य जीवनशैली भारतस्य सांस्कृतिकपरम्परायाः भागः अभवत् इति सा अवदत्। राष्ट्रपतिः अवदत् यत् मानवतायाः भविष्यं तदा एव सुरक्षितं भवितुम् अर्हति यदा सम्पूर्णे विश्वे शान्तिः भवति। विश्वस्य अनेकेषु भागेषु द्वन्द्वस्थितेः विषये राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू अवदत् यत् भारतं वैश्विकशान्तिसन्देशं प्रसारयति।

राष्ट्रपतिना २०२६ तमवर्षस्य १३१ पद्मपुरस्काराणाम् अनुमोदनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता। राष्ट्रपतिना २०२६ तमवर्षस्य १३१ पद्मपुरस्काराणाम् अनुमोदनं कृतम् अस्ति ।पुरस्कारसूचौ पञ्चपद्मविभूषणाः, त्रयोदशपद्मभूषणाः, ११३ पद्मश्रीः च सन्ति। सम्मानितानां सूचौ नवदश महिलाः, १६ मृत्योः अनन्तरं च सन्ति ।

पद्मविभूषणं प्राप्तवन्तः-कलाक्षेत्रे उत्कृष्टयोगदानस्य कृते प्रसिद्धः चलच्चित्रनटः धर्मेन्द्रसिंहदेओलः मरणोत्तरं पद्मविभूषणेन पुरस्कृतः अस्ति । लोकसेवायाः कृते केरलतः के.टी. थोमसः, कलाक्षेत्रे उत्तरप्रदेशात् एन.राजम, साहित्यस्य कृते केरलतः पी.नारायणन् च देशस्य द्वितीयं सर्वोच्चनागरिकसम्मानं प्राप्तवन्तः। केरलस्य पूर्वमुख्यमन्त्री वि. अच्युथानन्दनः लोकसेवायां योगदानं कृत्वा मरणोत्तरं पद्मविभूषणेन पुरस्कृतः अस्ति। एतदातिरिक्तं तमिलनाडुतः नोरी दत्तात्रेयदुः विजय अमृतराजः च, तमिलनाडुतः एस.के.एम. मायलानन्दनः, शतावधानी आर गणेशः, उदयकोटकः, वेल्लाप्पल्ली नटेसनः च पद्मविभूषणपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। पीयूष पाण्डेय, वि.के. मल्होत्रा, शिबु सोरेन् च मृत्योः पश्चात् पद्मविभूषणेन पुरस्कृतौ स्तः।

पद्मभूषणं प्राप्तवन्तः-पद्मभूषणपुरस्कृतानां सूचौ गायिका अलकायाग्निकः, उत्तराखण्डस्य पूर्वमुख्यमन्त्री भगतसिंहकोश्यारी, तमिलनाडुतः कालीपट्टी रामासामी पलानिसामी, केरलतः अभिनेता मम्मुट्टी च सन्ति।

पद्मश्री चतुर्थः सर्वोच्चः नागरिकसम्मानः पद्मश्रीपुरस्कारप्राप्तानाम् सूची सर्वकारेण प्रकाशिता अस्ति। कला, सामाजिककार्यं, लोकसेवा, चिकित्सा, क्रीडा इत्यादिषु विविधक्षेत्रेषु विशिष्टसेवायाः कृते एकशतं त्रयोदशजनाः पद्मश्रीपुरस्कारेण सम्मानिताः भविष्यन्ति। पद्मपुरस्कारविजेतृषु कर्णाटकतः साहित्ये शिक्षायां च आङ्केगौडा, महाराष्ट्रतः चिकित्साशास्त्रे आर्मिदा फर्नाण्डिजः, मध्यप्रदेशात् क्रीडायां भगवानदास रायकवाडः, महाराष्ट्रतः कलाविषये भिखल्या लडाक्यधिन्धा, जम्मू-कश्मीरतः सामाजिककार्ये बृजलालभट्टः, छत्तीसगढतः सामाजिककार्ये बुधरी ताती, उडीसातः साहित्यशिक्षायां चरणहेब्रमः, उत्तरप्रदेशतः कलायां चिरंजीलालः यादवः, तेलगांनातः शोधक्षेत्रे डॉ. कुमारसामी थांगराज, गुजराततः कलायां धरमलाल चुनिलालः पांड्या, लद्दाखतः चिकित्साक्षेत्रे डॉ. पद्मगुरमीतः, तमिलनाडुतः पशुचिकित्सकः डॉ. पुनिया मूर्ति नटेसन, उत्तरप्रदेशात् चिकित्सायां डॉ. श्यामसुंदरः, राजस्थानात् कलायां गुफ्रुद्दीन मेवाती जोगी, मेघालयात् सामाजिकक्षेत्रे हाली वार, सामाजिककार्ये चंडीगढतः इंदरजीतसिंहः सिद्धू। पुडुचेरीतः कलाक्षेत्रे के.पझानिवेलः, मध्यप्रदेशात् साहित्य एवं शिक्षायां कैलाशचन्द्रपंतः, हरियाणातः कलायां खेमराजः सुन्दरियालः, केरलतः पर्यावरण एवं वृक्षारोपणे कोल्लकायिल-देवकियाम्माजी, ओडिशातः साहित्यम् एवं शिक्षायां महंतकुमारमिश्रः, गुजराततः कलायाम् मीर हाजीभाई कासंभाई, मध्यप्रदेशात् पर्यावरणे मोहननागरः, त्रिपुरातः साहित्यम् एवं शिक्षायां नरेशचन्द्रदेववर्मा, गुजराततः सामाजिककार्ये नीलेशविनोदः चंद्रमंडलेवाला, असमतः कलायां नुरुद्दीनः अहमद्, तमिलनाडुतः कलायाम् ओथुवरतिरुथनी स्वामीनाथनः, असमतः कलायां जोगेशदेवरी, असमतः कलायां पोखिला लेक्थेपी, आर तमिलनाडुतः, रामचन्द्र गौडबोले तथा छत्तीसगढतः चिकित्साशास्त्रे सुनीता गौडबोले, उत्तरप्रदेशात् कृषिविषये रघुपतसिंहः, महाराष्ट्रतः कलायां रघुवीर तुकाराम खेडकरः, तमिलनाडुतः कलायां राजेशपतिः कलियाप्पा गौण्डरः, दिल्लीतः राममूर्तिश्रीधरः, पशुपालन-दैरिंग-विषये रामा रेड्डी ममिडी तेलंगाना, कर्नाटकतः सामाजिककार्ये एस.जी.सुशीलम्मा, नागालैंडतः कलायां संग्युसांगः एस.पौंगनरः, जम्मू-कश्मीरात् साहित्य एवं शिक्षायां शफीशौकः, महाराष्ट्रतः कृषौ श्रीरंगदेवबालाडः, ओडिशातः कलायां सीमांचलपैट्रो, कर्नाटकतः चिकित्सायां सुरेशहानागवादी, राजस्थानतः कलायां तागारामभिल, टेचीगुबिनः अरुणाचलप्रदेशतः सामाजिककार्ये, तमिलनाडुतः कलायां तिरुवरूर-भक्तवत्सलमः, बिहारतः कलायां विश्वबंधुः, मणिपुरतः कलायां यमनम-जात्रासिंहः। एतेषां अतिरिक्तम् उत्तरप्रदेशात् मंगलाकपूरः, पश्चिमबङ्गतः अशोककुमारहल्दारः, पश्चिमबङ्गतः गम्भीरसिंह-योन्जोन्, पश्चिमबङ्गतः हरिमाधबमुखोपाध्यायः, पश्चिमबङ्गतः ज्योतीशदेबनाथः, पश्चिमबङ्गतः महेन्द्रनाथरायः, पश्चिमबङ्गतः तृप्तिमुखर्जी च पद्मश्रीपुरस्कारेण सम्मानिताः सन्ति।असाधारणं विशिष्टं च सेवां कृत्वा पद्मविभूषणपुरस्कारः, विशिष्टसेवायाः कृते पद्मभूषणपुरस्कारः, विशिष्टसेवायाः कृते पद्मश्रीः च दीयते।

हिमाचलप्रदेशस्य ५६तमः पूर्णराज्यत्वदिवसः २०२६, परागपुरे

एसडीएम कार्यालयस्य, नलसूहायां प्राथमिकस्वास्थ्यकेन्द्रस्य उद्घोषणा

हिमसंस्कृतवार्ताः- कांगड़ा ।मुख्यमंत्रीः सुखविन्द्रसिंहः सुक्खुः रविवासरे परागपुरे आयोजिते हिमाचलप्रदेशस्य ५६मे पूर्णराज्यत्वदिवससमारोहे प्रदेशवासिभ्यः हार्दिकाः शुभाशयाः प्रेषितवान्। सः अवदत् यत् एषः अवसरः ऐतिहासिकः अस्ति, यतः परागपुरे प्रथमवारं राज्यस्तरीयः समारोहः आयोजितः अभवत्। मुख्यमंत्रीः समारोहस्थले आगत्य सर्वप्रथमं राष्ट्रध्वजम् आरोहयामास, परेडस्य च अभिवादनं कृतवान्, यस्य नेतृत्वं भारतीय- पुलिस- सेवाया अधिकारी तरुणा देवी अकुर्वन्।अस्मिन् अवसरे मुख्यमंत्रीः जसवां– परागपुर- विधानसभाक्षेत्रस्य परागपुरे उपमण्डलाधिकारी (एसडीएम) कार्यालयस्य स्थापनां घोषितवान्। तथैव स्वस्य श्वशुरगृहे नलसूहे प्राथमिक- स्वास्थ्य- केन्द्रस्य उद्घाटनम् अपि घोषितम्। मुख्यमंत्रीः हिमाचलप्रदेश-ज्ञानविज्ञानसमित्या निर्मितां “द व्हाइट ट्रुथ” नाम्नीं वेब-शृंखलाम् अपि विमोचितवान्। अस्याः वेब-शृंखलायाः उद्देश्यं युवानां मध्ये मादकद्रव्यसेवनस्य दुष्परिणामेषु जागरूकतां जनयितुम् अस्ति। समारोहकाले विविधैः सांस्कृतिकदलैः रंगारंगकार्यक्रमाः प्रस्तुताः। मुख्यमंत्रीः संचलने सहभागीभूतान् प्रतिभागीन्, सांस्कृतिकदलान् च सम्मानितवान्।अस्मिन् अवसरे आयुषमन्त्री यादविन्द्र गोमा, राज्ययोजनाबोर्डस्य उपाध्यक्षः भवानीसिंहः पठानिया, उपमुख्यसचेतकः केवलसिंहः पठानिया, विधायकाः संजय रतनः, आशीष बुटेलः, कमलेशः ठाकुरः, राकेश कालिया, रञ्जीत सिंहः, मलेन्द्र राजनः, महाधिवक्ता अनूप रतनः, हिमाचलप्रदेश-विद्यालयशिक्षाबोर्डस्य अध्यक्षः डॉ. राजेश शर्मा, हिमाचल- पथपरिवहन- निगमस्य उपाध्यक्षः अजय वर्मा, भवनसन्निर्माणकामगारकल्याणबोर्डस्य अध्यक्षः नरदेवसिंहः कंवरः, हिमाचलप्रदेश- वूल- फेडरेशनस्य अध्यक्षः मनोज ठाकुरः, कांगड़ा- सहकारी- कृषि-ग्रामीण- विकासबैंकस्य अध्यक्षः रामचन्द्र पठानिया, एचपीएमसी- कांगड़ास्य अध्यक्षः निशु मोंगरा, जिलाकांग्रेसाध्यक्षः अनुराग शर्मा, वरिष्ठकांग्रेसनेता कुलदीप पठानिया, सुरेन्द्र काकू, मुख्यसचिवः संजय गुप्ता, पुलिसमहानिदेशकः अशोक तिवारी, अन्ये गणमान्याः च उपस्थिताः आसन्।

चिकित्सालयेषु पुरातनयन्त्र-परिवर्तनाय ३००० कोटिरूप्यकव्ययः

मुख्यमंत्रीः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः स्वास्थ्यशिक्षाक्षेत्रयोः व्यापकसुधारान् कर्तुं विशेषरूपेण प्रयत्नशीलः अस्ति। १५–२० वर्षपुरातनानां चिकित्सायन्त्राणाम् उपकरणानां च परिवर्तनाय ३००० कोटिरूप्यकव्ययस्य निर्णयः कृतः अस्ति। राज्ये प्रथमवारं रोबोटिक- शल्यक्रियायाः आरम्भः कृतः। राष्ट्रिय- सर्वेक्षणानुसारं हिमाचलप्रदेशः गुणवत्तापूर्णशिक्षायां देशे पञ्चमस्थानं प्राप्तवान्, यदा २०२१ तमे वर्षे एकविंशतितमे स्थाने आसीत्। छात्राणाम् अध्ययन- अधिगमस्तरे च प्रदेशः प्रथमस्थानं प्राप्तवान्।

निवृत्तसेवकानां चतुर्थश्रेणी कर्मचारिणां च कृते महत् उपहारः

मुख्यमंत्रीः अवदत् यत् पूर्वसर्वकारेण वेतन-निवृत्तिवेतनस्य शेषराशिरूपेण दशसहस्रकोटि-रूप्यकदेयता अवशिष्टा आसीत्, या इदानीं ८५५५ कोटिरूप्यकपर्यन्तं न्यूनीकृता अस्ति। ७० वर्षात् अधिकवयस्कानां निवृत्तसेवकानां तथा पारिवारिक-पेन्शनभोगिनां देयभुगतानाय ९० कोटिरूप्यकव्ययः करिष्यते। चतुर्थश्रेणीकर्मचारिणां ग्रेच्युटीदेयस्य ५० प्रतिशतम्, अवकाशनकदीकरणस्य च ७० प्रतिशतं जनवरीमासे प्रदास्यते, यस्मिन् ९६ कोटिरूप्यकव्ययः भविष्यति।

कृषक-बागवानां हितार्थम् आयोगस्य स्थापना

कृषकाणां बागवानां च अधिकारसंरक्षणाय कृषिबागवानी- आयोगस्य स्थापनां मुख्यमंत्रीः घोषितवान्। अस्य कृते आगामिनि विधानसभा-बजटसत्रे विधेयकं प्रस्तूयते।

निर्वाचनप्रतिज्ञासु सप्त पूर्तयः

मुख्यमंत्रीः अवदत् यत् निर्वाचनकाले कृतासु दशप्रतिज्ञासु सप्त पूर्ताः अभवन्। पात्रमहिलाभ्यः मासिकं १५०० रूप्यकसहायता चरणबद्धरूपेण दीयते। बीपीएल-मानदण्डेषु शिथिलता कृता, २७,७१७ परिवाराणां कृते पक्कागृहाणि प्रदास्यन्ते।

आपदापीडितानां कृते साहाय्यम्

पूर्णतया विनष्टगृहाणां पुनर्निर्माणाय ८ लक्षरूप्यकसहायता प्रदीयते। जनशिकायतानां समाधानं सर्वोच्चप्राथमिकता अस्ति। अधुना पर्यन्तं ५,१०,२५७ राजस्वविवादानां निराकरणं कृतम्।

उपमुख्यमन्त्रिणः संदेशः

उपमुख्यमंत्रीः मुकेश अग्निहोत्रीः प्रदेशवासिभ्यः हार्दिकाः शुभाशयाः अर्पितवान्। सः युवान् आत्मनिर्भर-समृद्धहिमाचलनिर्माणे योगदानं दातुम् आह्वानं कृतवान्।

प्रधानमन्त्रिणः शुभाशयाः

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अवदत्- “प्रकृतिसंस्कृत्योः संगमस्थली हिमाचलप्रदेशस्य सर्वेभ्यः परिवारजनाभ्यः पूर्णराज्यत्वदिवसस्य हार्दिकाः शुभेच्छाः। देवभूमेः समृद्धिम् उज्ज्वलं भविष्यं च कामये।”

HP WEATHER - वृष्टि-हिमपाताभ्यां शुद्धा वायुः प्राप्ता; हिमाचले वायुगुणवत्तासूचकाङ्के (AQI) परिष्कारः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। दीर्घकालस्य शुष्क-ऋतोः, धूलिकणानां, वनाग्नेः, खननकार्याणां च कारणात् प्रदूषिता हिमाचलस्य वायुः सम्प्रति जातायाः वृष्टेः हिमपातस्य च कारणात् शुद्धा संजाता। एतया वृष्ट्या वायुमण्डले स्थिताः धूलिकणाः प्रदूषकाः च धौताः, येन राज्यस्य अधिकांशनगरेषु वायुगुणवत्तासूचकाङ्कः (AQI) सामान्य-मध्यम-स्तरं प्रति आगतः।

सर्वाधिकं परिवर्तनं बरोटीवाला-नालागढ़ औद्योगिकक्षेत्रे दृश्यते, यत् पूर्वं राज्यस्य सर्वाधिकं प्रदूषितं क्षेत्रं मन्यते स्म। तत्र एक्यूआई-स्तरः इदानीं १०४ अङ्कितः, यदा तु पूर्वं 'बद्दी' क्षेत्रे एषः ३०० अङ्कात् अपि अधिकः भवति स्म।

नगराणां वायुगुणवत्ता-विवरणम्

राजधान्यां शिमलायां सर्वाधिकं शुद्धा वायुः अङ्किता। अत्र एक्यूआई-स्तरः ११० तः परिष्कृत्य ४१ जातः, यः 'उत्तमश्रेण्यां' (Good Category) आगच्छति।

अन्यनगराणां स्थितिः एवमस्तिः

परवाणू: ४९
सुन्दरनगरम्: ५९
धर्मशाला: ५७
मनाली: ७१
ऊना: ७४
डलहौजी: ६०
कलाम्ब: ८९
पावंटा साहिब: १३२

प्रदूषण-नियन्त्रण-मण्डलस्य मतम्

हिमाचलप्रदेशराज्यप्रदूषणनियन्त्रणमण्डलस्य अधिकारिणः अवदन् यत् PM10 तथा PM2.5 कणानां शमने वृष्टेः मुख्या भूमिका वर्तते। ते अज्ञापयन् यत् निर्माणात्मक-सामग्रीणां विवृत-वाहनेषु (Open vehicles) नयनस्य उपरि कृतः प्रतिबन्धः अपि धूलिप्रदूषणं न्यूनीकर्तुं सहायकः अभवत्। पर्यावरणविशेषज्ञाः तु चेतयन्ति यत् अयं परिष्कार अस्थायी भवितुं शक्नोति। यदा पुनः शुष्क-ऋतुः आगमिष्यति, तदा मार्गाणां उचित-रक्षणं, खनने नियन्त्रणं, वाहनानां धूमनियन्त्रणं च आवश्यकं भविष्यति, येन वायुः चिरकालं यावत् शुद्धा तिष्ठेत्।

Chamba News - आकाशे सेनायाः हेलिकॉप्टर-यानानि, भूमौ च अत्याधुनिकेन-ड्रोन' माध्यमेन अन्वेषणम्; अद्यापि न प्राप्तः युवयोः सङ्केतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - चम्बा। चम्बा-जनपदस्य जनजातीयक्षेत्रे भरमौरः इत्यत्र निरुद्धानां (Missing) द्वयोः युवकयोः अन्वेषणाय प्रशासनं पूर्णशक्त्या कार्यं करोति। शनिवारे यत्र सेनायाः हेलिकॉप्टर-यानेन आकाशतः अन्वेषणं कृतं, तत्रैव रविवासरे एसडीआरएफ (SDRF) दलस्य उच्च-क्षमतायुक्तैः 'ड्रोन' यन्त्रैः स्थानीयजनैः च सह मिलित्वा सघनं अन्वेषण-अभियानं सञ्चालितम्। एतावत्प्रयासानन्तरमपि युवयोः किमपि ज्ञानं न प्राप्तम्।

सेनायाः हेलिकॉप्टर-यानैः एकघण्टां यावत् अन्वेषणम्

शनिवारे निरुद्ध-युवयोः अन्वेषणाय सेनायाः द्वे हेलिकॉप्टर-याने आहूते। सेना भरमाणी माता, कुकडू कण्डा तथा सिमरा धार इत्यादिषु दुर्गमक्षेत्रेषु प्रायः एकघण्टां यावत् वायु-सर्वेक्षणं कृतवती। परन्तु सघनवनानां कठिन-भौगोलिक-परिस्थितीनां च कारणात् किमपि साफल्यं न प्राप्तं, विमानानि च प्रतिगतानि।

एसडीआरएफ (SDRF) दलस्य 'हाईटैक-ड्रोन' प्रयोगः

रविवासरे अन्वेषणकार्ये प्रविधेः (Technology) प्रयोगः कृतः। प्रारम्भे सामान्य-ड्रोन-यन्त्रेण प्रयत्नः कृतः, परन्तु अल्पक्षमतायाः कारणात् तत् अधिकम् उच्चतां प्राप्तुं न शक्तम्। तदनन्तरं एसडीआरएफ-दलेन शक्तिशाली-उच्चक्षमतायुक्तः ड्रोनयन्त्रम् नियोजितम्। अस्य यन्त्रस्य साहाय्येन दुर्गम-पर्वत-शिखरेषु गभीर-गर्तक्षेत्रेषु (Trenches) च सूक्ष्मदृष्टिः स्थापिता अस्ति।

ग्रामिण-युवकानां दलानि (Teams) तकनीकी-साहाय्येन सहैव भूमौ अपि अन्वेषणं निरन्तरं प्रचलति। मलकोता, संचूई, भरमौर, घरेड, पंसेई तथा गोसन इत्यादि-ग्रामाणां युनः विविधानि दलानि निर्माय अन्वेषणं कुर्वन्तः सन्ति। तैः सह पर्वतारोहण-संस्थानस्य (Mountaineering Institute) निपुणाः सदस्याः आरक्षकाः (Police) च वनेषु अन्वेषणं कुर्वन्ति।

सोमवासरे पुनः हेलिकॉप्टर-आगमनस्य सम्भावना

भरमौरस्य एसडीएम विशाल शर्मा महोदयः अज्ञापयत् यत् युवयोः अन्वेषणाय सर्वविधाः प्रयासाः क्रियन्ते। सः अवदत् यत् यदि सोमवासरे ऋतुः स्वच्छः भविष्यति, तर्हि पुनः सेनायाः हेलिकॉप्टर-यानानां साहाय्यं स्वीकरिष्यते, येन तेषु क्षेत्रेषु गन्तुं शक्येत यत्र पादचारेण गमनं दुष्करं वर्तते।

कुल्लूजिल्हायाः आन्यां भारतमातृपूजनम्-2026 : परिवार-संस्कार-राष्ट्रचिन्तनस्य संगमः

हिमसंस्कृतवार्ता, हीरालालः(कमल)आनी— आनीस्थिते हिमालयन मॉडल् विद्यालये रविवासरे, २५ जनवरी २०२६ तमे दिने भारत-मातृ-पूजनम्-२०२६ इति भव्यं, गरिमामयं राष्ट्रचेतनापूर्णं च आयोजनं सम्पन्नम् अभवत्। एषः कार्यक्रमः कुटुम्बप्रबोधन-परिवारस्य सौजन्येन आयोजितं आसीत् , अस्य मुख्योद्देश्यः समाजे, कुटुम्बे च राष्ट्रं प्रति सकारात्मकं स्वस्थं च चिन्तनं दृढीकरणं आसीत्।कार्यक्रमस्य अध्यक्षतां श्री राजेश शर्मा महोदयः अकरोत्।मुख्यवक्तृरूपेण आचार्यः श्रीमान् विनोद आचार्यः उपस्थितः अभवत्। सः स्वीयेन ओजस्विना उद्बोधने आत्मविकासः, राष्ट्रबोधः, राष्ट्रविकासः इत्येतानां परस्परसम्बन्धान् स्पष्टीकृतवान्। तेन उक्तं यत्— "संस्कारयुक्तैः, अनुशासितैः, स्वस्थविचारैः कुटुम्बैः एव सशक्तराष्ट्रस्य आधारः निर्मीयते।"

आचार्येण पञ्चमहायज्ञानाम् , पञ्चमहाभूतानां, देवतत्त्वानां च विश्लेषणं कृत्वा दर्शितं यत्— यदा कुटुम्बेषु संस्कारः, राष्ट्रचिन्तनं च विकसितं भवति, तदा भारतमातुः वास्तविकं पूजनं सार्थकं भवति। तेन ऋषि-मुनयः, प्राचीनग्रन्थाः, स्वतन्त्रतासेनान्यः च उदाहरणरूपेण प्रस्तुताः।अतिथिस्वागतं परिचयं च श्रीमान् श्यामानन्द महोदयः अकरोत्।

मञ्चसञ्चालनं कन्या विद्यालये सेवारतः आचार्यः हीरालालः (कमल) कृतवान्,धन्यवादज्ञापनं च मल्होत्रा महोदयेन भावपूर्णतया कृतम्।अस्मिन् अवसरे विनोद चन्देलः, श्री भोला दत्तः, रफ्तार ठाकुरः, गिरफ्तर ठाकुरः इत्यादयः अनेके गणमान्यनागरिकाः, शिक्षकगणाः, विविधक्षेत्रेषु सेवारताः प्रबुद्धजनाश्च उपस्थिताः आसन्।कार्यक्रमे छात्राभिः मङ्गलाचरणं सांस्कृतिकप्रस्तुतयश्च प्रदत्ताः। सरस्वती विद्या मन्दिर, आनी इत्यस्य छात्राभिः अपि भावपूर्णाभिः प्रस्तुतिभिः वातावरणं राष्ट्रमयं कृतम्।अन्ते वन्दे मातरम् इत्यस्य सामूहिकगानेन सह कार्यक्रमस्य समापनं जातम्। सर्वे उपस्थिताः राष्ट्रे प्रति निष्ठां, कर्तव्यबोधं, समर्पणभावं च धारयित्वा कार्यकरणस्य संकल्पं कृतवन्तः।

गणतन्त्रदिवसे ३९७ बन्दिनां दण्डमुक्तिः हिमाचलसर्वकारस्य घोषणा; जघन्य-अपराधिनः एतस्माद् अनुग्रहात् बहिः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। गणतन्त्रदिवसस्य पावनपर्वणि हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण राज्यस्य विविधेषु कारागृहेषु निरुद्धानां ३९७ दण्डितानां बन्दिनां दण्डकाले (सजा) अनुग्रहं (छूट) दातुं निर्णयः कृतः। सर्वकारानुसारं एषः अनुग्रहः उत्तम-आचरणयुक्तेभ्यः बन्दिभ्यः दीयते। राज्यस्य कारागृहेषु निरुद्धानां कुलं १०८३ दण्डित-बन्दिनां मध्ये ३९७ बन्दिनः अस्य लाभं प्राप्स्यन्ति।

सर्वकारपक्षतः स्पष्टीकृतं यत् आजीवनकारावाससहितं ये १० वर्षेभ्यः अधिकं दण्डं भुञ्जानाः सन्ति, तेभ्यः ४५ दिनानां अनुग्रहः दीयते। तथैव ५ वर्षेभ्यः अधिकं १० वर्षाणां यावत् दण्डपात्र-बन्दिभ्यः ३० दिनानां मुक्तिः मिलिष्यति।

१५ तः २१ दिनानां अनुग्रहः

३ तः ५ वर्षाणां दण्डः २१ दिनानां अनुग्रहः।
१ तः ३ वर्षाणां दण्डः १५ दिनानां अनुग्रहः।
६ मासात् १ वर्षपर्यन्तं दण्डः ७ दिनानां अनुग्रहः।

सर्वेभ्यः अनुग्रहः न

हिमाचलसर्वकारेण स्पष्टीकृतं यत् एष अनुग्रहः केवलं तेभ्यः एव प्रदास्यते, येषां कारागृहे आचरणं प्रशंसनीयं वर्तते। परन्तु केचन विशिष्टाः जघन्याः अपराधिनः अस्याः व्यवस्थायाः बहिः स्थापिताः सन्ति।

एते बन्दिनः अनुग्रहतः वञ्चिताः

> NDPS Act (मादकद्रव्यनिवारण-अधिनियमः)
> POCSO Act (बाललैङ्गिकअपराधनिवारण-अधिनियमः)
> भ्रष्टाचारनिवारण-अधिनियमः
> UAPA (गैरकानूनी-गतिविधि-निवारण-अधिनियमः)
> आतङ्कवादः, अपहरणम्, अभ्यस्त-अपराधिनः (Habitual Offenders)
> परोल्-तः पलायिताः बन्दिनः

अयं निर्णयः भारतीयनागरिकसुरक्षासंहिता २०२३ इत्यस्य धारा ४७३, दण्डप्रक्रियासंहितायाः (CrPC) धारा ४३२ तथा हिमाचलप्रदेश-जेल-मैनुअल-२०२१ इत्यस्य अन्तर्गतं प्रदत्तानां अधिकाराणां प्रयोगं कृत्वा स्वीकृतः अस्ति।

विशालजनप्रवाहं दृष्ट्वा श्रीमातावैष्णो-देव्याः यात्रायाः पञ्जीकरणं स्थगितम्

गतदिने जम्मू-कश्मीरे तीर्थयात्रिकाणां विशालप्रवाहं दृष्ट्वा श्रीमातावैष्णोदेवीतीर्थ-मण्डलेनप्रचलितश्रीमाता वैष्णो-देवीयात्रायाःपञ्जीकरणं अस्थायीरूपेण स्थगितम् अस्ति। अस्माकं संवाददातुः मते सोमवासरे प्रातः ४ वादनपर्यन्तं यात्रा-पञ्जीकरणस्य निलम्बनं प्रवर्तते। यात्रायाः सुव्यवस्थिती-करणाय, तीर्थयात्रिकाणां सुरक्षां, सुचारुगतिः च सुनिश्चित्य एषः निर्णयः कृतः, यतः कटरानगरस्य आधारशिबिरे बहुसंख्याकाः भक्ताः पूर्वमेव प्राप्ताः सन्ति तीर्थमण्डलेन तीर्थयात्रिकान् प्रशासनेन सह सहकार्यं कर्तुं आधिकारिकपरामर्शानां अनुसरणं कर्तुं च निर्देशः दत्तः अस्ति। स्थितिः सामान्या जाता चेत् यात्रापञ्जीकरणं पुनः आरभ्यते।

ग्राफिक-ऐरा-विश्वविद्यालये आचार्यकीर्तिवल्लभ-मैन्दोलियाद्वारा ज्योतिषीयगरिमा वर्धिता

हिमसंस्कृतवार्ता। देहरादूनस्थिते ज्योतिष-महाकुम्भे ग्राफिक-ऐरा-विश्वविद्यालये आयोजिते कार्यक्रमे वैदिक-ज्योतिषपरम्परायाः सुविख्यातः यशस्वी आचार्यः श्री कीर्तिबल्लभ मैन्दोलिया रामानुजवैष्णवः दिव्यज्योतिषज्ञानप्रभावेण विशेषरूपेण समुपस्थितोभवत्। कार्यक्रमकाले आचार्यः अनेकेषां सुधीमित्राणाम्, आत्मीयबन्धूनां च प्रश्नानां समाधानं कृतवान् । जनमानसं निरीक्ष्य जातककुण्डली-विचारः, प्रश्न-ज्योतिषम्, सामुद्रिकशास्त्राधारितं विचारणं तथा मुखावलोकनद्वारा भावीफल-कथनं च विद्वत्समागमे विशेषाकर्षणं जातम्। आचार्यस्य उपरि श्री नृसिंहभगवतः पूर्णकृपायाः उल्लेखः सर्वत्र प्रशंसितः।

वैदिक-सनातनपरम्परायाः अनुयायी आचार्यः श्री कीर्तिबल्लभमैन्दोलिया रामानुजवैष्णवः उत्तराखण्डप्रदेशे भारद्वाजगोत्रीय-सारस्वत-ब्राह्मणकुले, पौड़ी-गढ़वालजनपदे दिगोलीग्रामे दिनाङ्के 19 नवम्बर 1978 तमे जन्म प्राप्नोत्। प्रारम्भिकशिक्षां गुरुकुले वेद-व्याकरण-धर्मसंघे प्राप्तवान्। तदनन्तरं राजधानी-दिल्लीस्थे श्रीलालबहादुर-संस्कृत-विद्यापीठ-विश्वविद्यालये ज्योतिषविषये शास्त्री, ज्योतिषाचार्यः तथा पुराणाचार्यः इति परीक्षाः उत्तीर्णवान्।

गत 20–22 वर्षाणि समाजे ज्योतिषीयसेवायां निरन्तरं संलग्नः आचार्य, अपि च एयरटेल, हच, वोडाफोन इत्यादिषु दूरवाणीवाक्सञ्चारकेन्द्रे पञ्चवर्षपर्यन्तं सेवां प्रदाय राजधानी-दिल्लीमध्ये ज्योतिषाधारित-भविष्यवाणीसेवां च अकरोत्। हिन्दुस्तान टाइम्स, अमर उजाला, दैनिक जागरण इत्यादिषु प्रतिष्ठितेषु समाचारपत्रेषु समये समये लेखनकार्यं कृतवान्। गत 5–7 वर्षेषु जी हिन्दुस्तान, नवभारत, टाइम्स नाव, एच एन एन, टीवी देहरादून इत्यादिषु दूरदर्शन-माध्यमेषु अपि अनेकाः कार्यक्रमाः प्रसारिताः।

स्वीयज्ञानप्रभया प्रेरितः आचार्यः भारतदेशात् बहिर्देशेषु अपि यात्रां कृतवान्। पूर्व माननीयमुख्यमन्त्रिणा श्री बी. सी. खण्डूरीमहोदयेन उत्तराखण्डसरकारतः सम्मानितः। नैनीताल-क्लब इत्यत्र आयोजितायां ज्योतिष-चर्चायां ज्योतिषप्रज्ञया अपि सम्मानं प्राप्तवान्। अनेकैः राजनेतृभिः—पूर्वमन्त्री श्री प्रकाशपन्तमहोदयेन, श्री डॉ. रमेशपोखरियालमहोदयेन च—यज्ञादिककर्मसु सत्कारितः।

वर्तमानकाले आचार्यः श्री कीर्तिबल्लभमैन्दोलिया काशीपुरे निवसति। ब्रह्मलीन-पूज्यस्य अनन्तश्रीमाधवाश्रमशंकराचार्यस्य स्वामीबद्रिकाश्रममहोदयस्य आशीर्वादं तथा स्वामीविद्याभास्करमहाराजकोसलेश-सदन-पीठाधीश्वरात् श्रीभाष्यकारवासुदेवाचार्यरामानुजवैष्णव-सम्प्रदायात् दीक्षां प्राप्य भागवत-धर्मे सनातनपरम्परायां निष्ठया प्रवृत्तः अस्ति।

एवं देहरादून-ज्योतिष-महाकुम्भे आचार्यगणे उपस्थितिः, विद्वद्गणैः सह विचार-विमर्शः तथा जनहिताय कृतं ज्योतिषीय-मार्गदर्शनं कार्यक्रमस्य गरिमां विशेषतया वर्धितवान्।

गणतन्त्रदिवसस्य भावना कवीनां साहित्यिकसौन्दर्ये प्रस्फुटिता

कवीनां साहित्ये एव शुद्धहृदयस्य भावाः प्राप्यन्ते- "महापौरशैलेन्द्ररावतः"

हिमसंस्कृतवार्ताः- कुलदीपमैन्दोला, कोटद्वारम्।
गणतन्त्रदिवसस्य पूर्वसन्ध्यायां साहित्याञ्चलसंस्थया भव्यं कविसम्मेलनम् आयोजितम्। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः कोटद्वारनगरस्य महापौरः शैलेन्द्ररावतवर्यः, विशिष्टातिथिरूपेण राज्य- मन्त्रिपदप्राप्तः ऋषिकडवालः, साहित्याञ्चलस्य अध्यक्षः प्रकाशचन्द्रनैथानी, संरक्षकत्वेन च नवमनोनीतः श्रीशिवप्रसादकुकरेती इत्येतेषां करकमलैः दीपप्रज्वलनेन कृतः। कार्यक्रमसञ्चालनं रिद्धिभट्टेन स्वीयैः सुमधुरैः साहसिकैश्च काव्यपाठैः सुशोभितम्। मुख्यातिथिः महापौरः शैलेन्द्ररावतः स्वीयसम्बोधने अवदत् यत् आधुनिकसमाजे साहित्यसर्जनेन कवयः नूतनाः उच्चतमान् शिखरान् स्पृशन्ति। कवीनां साहित्ये एव शुद्धहृदयस्य भावाः प्राप्यन्ते इति तेनोक्तम्। नवसन्ततिः दूरवाण्याः उपयोगं परित्यज्य ग्रन्थैः गुरुपदेशेन च साहित्यसेवायां प्रवर्तताम् इति तस्य आग्रहः आसीत्। विशिष्टातिथिः राज्य- मन्त्रिपदप्राप्तः ऋषिकडवालः अवदत् यत् साहित्याञ्चलेन एव तस्य लेखकत्वस्य निर्माणं कृतम्। अद्य साहित्यस्य माध्यमेन समाजे स्वीयविचारप्रस्तुतिः सम्भवति। साहित्याञ्चलेन अनेकेषां कवीनां प्रोत्साहनं कृत्वा मञ्चप्रदानस्य महत्त्वपूर्णं कार्यं सम्पन्नम् इति सः अवदत्। कविसम्मेलने बसन्तर्तौ, देशभक्तौ च आधारिताः सशृङ्गाराः साहसिकाश्च कविताः श्रोतॄन् विशेषतया मन्त्रमुग्धान् अकुर्वन्। अस्मिन् अवसरे नेतासुभाषचन्द्रबोसादीनां देशस्य महान् बलिदानिनां स्मरणं कृतम्। नागार्जुनः, रामधारीसिंहदिनकरः, सुमित्रानन्दनपन्तः, मैथिलीशरणगुप्तः, निराला चेत्यादीनां महाकवीनां काव्यशैलीः अपि स्मृताः, येषां साहित्यम् अद्यापि जनानां जिह्वायां वर्तते। कार्यक्रमे साहित्याञ्चलसम्बद्धैः विविधैः कविभिः गढवाली- हिन्दीभाषयोः छन्दोबद्धरूपेण मुक्तछन्दरूपेण च काव्यपाठः कृतः। कविसम्मेलनेन गणतन्त्रदिवसस्य भावना साहित्यिकगरिमया सह सुन्दररूपेण अभिव्यक्ता।

बसन्तपञ्चमी संस्कृतिः, संस्कारः, राष्ट्रशक्तेः संगमः, डाईट् नीमचे पराक्रम-कर्तव्यबोधस्य कार्यक्रमः

नीमचम्। दिनाङ्कः २३ जनवरी, अपराह्णे ०२:०० वादने, डाइटनीमच् संस्थायां वसन्तपञ्चमी, नेताजी सुभाषचन्द्रबोसजन्मदिनः (पराक्रमदिवसः), राष्ट्रियमतदातृदिवसः तथा कर्तव्यबोधदिवसः—एतेषां अवसराणां संयुक्तः कार्यक्रमः आयोजितः। कार्यक्रमस्य आरम्भः सामूहिकदेशभक्तिगीतगायनेन अभवत्— "देशः अस्मभ्यं सर्वं ददाति, वयमपि देशाय किञ्चित् दातुं शिक्षामहे।" कार्यक्रमसञ्चालनं श्री अङ्कितकुमारधाकड़ महोदयेन कृतम्। ततः भारतमातुः तथा माँ सरस्वत्याः पूजनं कृतम्। ततः सरस्वतीवन्दनायाः "या कुन्देन्दु तुषारहारधवला…"इत्यस्य मधुरं गायनं हर्षिताप्रियलयोः कृतम्। पुष्पदीपधूपव्यवस्था यशोदादीक्षयोः आसीत्। अतिथिस्वागतं परिचयञ्च श्री कुन्दनमहोदयेन कृतम्। सुहानीबैरागी द्वारा एकलगानस्य सुन्दरं प्रस्तुतीकरणं कृतम्, येन सर्वे प्रसन्नाः अभवन्। प्रास्ताविकं भाषणं श्री दिग्विजयपालीवालः महोदयेन दत्तम्। ततः वसन्तपञ्चमी, नेताजी सुभाषचन्द्रबोसः, मतदातृदिवसः तथा कर्तव्यबोधदिवसः — एतेषु विषयेषु सर्वैः सदस्यैः स्वविचाराः कथिताः। अस्मिन् कार्यक्रमे सुश्री वर्षाभारती, श्रीमती चेतनाग्रवालः, श्री निर्मलराठौरः, श्री मुकेशपाटीदारः, श्रीमती गायत्रीसापेडिया तथा श्री सुनीलकुमारशर्मा महोदयाः अपि स्वविचारान् व्यक्तवन्तः। कार्यक्रमस्य मुख्यातिथिः डॉ. सुभाषचन्द्रः (विकासखण्ड स्रोतसमन्वयकः, उज्जैनजिला) प्रेरणादायकं भाषणं दत्तवान्। सः नेताजी सुभाषचन्द्रबोसस्य जीवनात् पराक्रमं कर्तव्यं च वर्णितवान्। कार्यक्रमाध्यक्षः, प्रभारी प्राचार्यः श्री चन्द्रप्रकाश शर्मा महोदयः अन्तिमं भाषणं कृतवान्। तेन "आगच्छत, समर्थं भारतं निर्मामः"इति सन्देशः दत्तः। सः कुटुम्बबोधनम्, स्वदेशी, सामाजिकसमरसता, पर्यावरणरक्षणम्, नागरिककर्तव्यपालनं च विषये अपि अवदत्। अस्मिन् अवसर एव सुश्री रवीनाकारपेंटर द्वारा सर्वैः पञ्चपरिवर्तनसङ्कल्पः कृतः - वयं ज्ञानं संस्कारैः सह योजयिष्यामः। वयं राष्ट्रसेवां करिष्यामः। वयं कर्तव्यपालनं जीवनस्य भागं करिष्यामः। लोकतन्त्रं स्वाचारैः सुदृढं करिष्यामः। अस्मिन् अवसर एव सर्वैः प्रशिक्षार्थिभिः राष्ट्रियमतदातृशपथः गृहीतः। ते स्वतन्त्रे निष्पक्षे शान्तिपूर्णे च निर्वाचनकर्मणि मताधिकारस्य उपयोगं करिष्यन्ति इति प्रतिज्ञां अकुर्वन्। कार्यक्रमस्य समापनं "वन्दे मातरम्" इति सामूहिकगानेन, प्रसादवितरणेन, अल्पाहारग्रहणेन च अभवत्। अन्ते श्री राजकुमारसोनी महोदयेन आभारः व्यक्तः। प्रथमवर्ष-द्वितीयवर्षप्रशिक्षार्थिनां सर्वेषां सहभागिता प्रशंसनीया आसीत्।

कण्वाश्रमे पुरस्कारैः सह योगशक्तिप्रदर्शनस्य सम्पूर्तिः

सर्वश्रेष्ठयोगी सार्थकः कण्डवालः च सर्वश्रेष्ठयोगिनी संस्कृतिः गुसैं अतिथिभिः सम्मानितौ

हिमसंस्कृतवार्ता, कुलदीपमैन्दोला।
कण्वनगरीकोटद्वारे वैदिकगुरुकुलमहाविद्यालयकण्वाश्रमे द्विदिवसीयकार्यक्रमे सार्थकयोगशालाद्वारा, क्रेडिलपब्लिकस्कूल् इत्यनेन च गुरुकुलमहाविद्यालयज्वालापुरहरिद्वारद्वारा च आश्रमस्य छात्रैः विविधयोगासनप्रदर्शनं च शक्तिप्रदर्शनं कृतम् । शनिवासरे आश्रमस्य परमाध्यक्षेण स्वामीविश्वपालजयन्तवर्येण कार्यक्रमस्य शुभारम्भः कृतः , यस्य परिणामः रविवासरे गणमान्यातिथीनां समक्षे घोषितः सहैव शक्तिप्रदर्शनस्य विशेषावसरः दर्शनीयः आसीत् यत्र छात्रैः अग्निगोले प्रवेशः , लौहदण्स्य अवगुण्ठनं, एवं च कारयानस्य कर्षणं सौरवराणाद्वारा प्रदर्शितं। योगप्रतियोगितानां कार्यक्रमे निर्णायकमण्डले सन्तोषी रावतप्रशिक्षिका, सोनमरावतप्रशिक्षिका, शुभमरावतप्रशिक्षिकः, कविता कण्डवालप्रशिक्षिका तथा प्राचार्यः श्री संजयरावतः इत्येते विशिष्टाः व्यक्तयः निर्णायकभूमिकायां च संयोजनसहयोगे गुरुकुलस्य प्रधानाचार्यः मनमोहननौटियालः, योगमहाविद्यालयस्य प्राचार्यः संजयः रावतः, डा. राजवीरवर्यः, डा. रमाकांतकुकरेती, डा.हेमन्ततिवारीवर्यः , पूजा अग्रवालवर्या, डा. मेजर् वीरपालविद्यालंकारः , जयवीररावतः, सचिनरावतः, रविन्द्ररावतश्च सार्थकयोगशालायाः संरक्षकः राकेशकण्डवालः, विभाग–सहसंयोजकः कुलदीपमैन्दोला च सत्यप्रकाशवर्यः , स्वामीनारायणवर्यः, स्वामी प्रबुद्धानन्दवर्यः, स्वामी प्रबोधानन्दवर्यः आदयः आसन् । सार्थककण्डवालद्वारा संगीतमययोगः प्रदर्शितः तथा च सौम्यासंस्कृतिद्वारा अपि प्रारम्भिकयोगमयीप्रस्तुतिः प्रदत्ता । कण्वाश्रमे वसन्तोत्सवस्य पावनावसरे योगप्रतियोगिता–पुरस्कारवितरणं तथा शक्तिप्रदर्शनकार्यक्रमश्च अत्यन्तं भव्यतया हर्षोल्लासेन च सम्पन्नः। अस्मिन् आयोजने योगस्य शारीरिक–मानसिक–आध्यात्मिकमहत्त्वं प्रतिपादयितुं विविधाः प्रतियोगिताः आयोजिताः, यत्र बालकाः, बालिकाश्च उत्साहपूर्वकं सहभागं कृतवन्तः।योगप्रतियोगितायां सर्वश्रेष्ठयोगी इति उपाधिना सार्थकः कण्डवालः सम्मानितः, तथा सर्वश्रेष्ठयोगिनी इति उपाधिना संस्कृतिः गुसैं अलङ्कृता।कलात्मक–योगासनप्रतियोगितायां सौम्या शर्मा प्रथमस्थानं प्राप्तवती, तुलसी जुयालः द्वितीयस्थानं तथा वंशिका बौंठियालः तृतीयस्थानं प्राप्तवती।सामूहिक–प्रारम्भिक–योगासनप्रतियोगितायां गुरुकुलमहाविद्यालयः ज्वालापुरः प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, सार्थकयोगशाला द्वितीयस्थानं तथा वैदिकगुरुकुलः कण्वाश्रमः तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। सर्वेषां विजेतृणां सम्मानार्थं आयोजिते पुरस्कारवितरणसमारोहे मुख्यातिथिरूपेण भारतीयजनतापक्षस्य श्रीराजगौरवः नौटियालः उपस्थितः आसीत्। अतिथिभिः अत्र स्वकरकमलाभ्यां विजेतृभ्यः पदकानि, प्रमाणपत्राणि तथा पदकं प्रदाय सम्मानं कृतं। अतिभिः योगस्य जीवनोपयोगिता, अनुशासनस्य आवश्यकता तथा युवसन्ततेः शारीरिक–मानसिकस्वास्थ्ये योगस्य महत्त्वं विशेषतया प्रतिपादितम्। अत्र संस्कृतभारत्याः कार्यकर्तृषु पंकजध्यानी, रोशनबलूनी, गणेशपसबोला इत्यादयः स्थानीयाः जनाः उपस्थिताः आसन् ।

"सुभाषित-रसास्वादः"

"कूटप्रश्नः"

**"भारतम् इक्षुदण्डं च कलानाथं च वर्णय।
कालिदासः कविर्ब्रूते "प्रतिपर्वरसाहम्"।।**

अर्थः- महाभारतम्, इक्षुः, चन्द्रमेकशब्देन कथं वर्णयिष्यसि? "प्रतिपर्वरसावहम्" इति कालिदासः प्रत्युवाच।

गूढार्थः- एषा घटना राजा भोजस्य राजसभायां घटिता। सः कवीनाम् समूहे एतत् प्रश्नं पृष्टवान्। तदा कालिदासः प्रस्तुतम् उत्तरं दत्तवान्। सुभाषितोऽस्माकं सर्वदा ज्ञानं ददाति।

**डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे / महाराष्ट्रम्**

हिमसंस्कृतवार्ताः , ईदरधीरजः,हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।
काव्या- नमस्ते नन्दिनि।
नन्दिनी- आदौ एका रुचिरा वार्ता। एकेन विदेशीयेन "इन्स्टाग्राम" पट्टले उक्तं यत् भारतीय-पक्वान्न-लेहः (Spaghetti sauce) इटालियातः लेहात् अपि उत्तमः वर्तते। तेन एषा पाक-विधिः बहु श्लाघिता।
काव्या- अहो! भारतीयानां गन्धद्रव्य-रुचिः सर्वैः इष्यते। अस्माकं रेल-यानस्य विषयः अपि तादृशः एव। वन्दे-भारत-शायिका-यानेन यात्रा कृता एकेन विदेशीयेन। "इदं यानम् अत्युत्तमम् अस्ति" इति तेन वर्णितम्।
नन्दिनी- सत्यम्। सुखकरी यात्रा कस्मै न रोचते? किन्तु "बेङ्गलूरु" नगरे विपरीतः अनुभवः जातः। तत्र एकेन दम्पतिना नगरात् बहिः गन्तुं चिन्तितम्। किन्तु मार्गे महती बाधा दृष्टा। यतः सर्वैः नगरवासिभिः "अद्य गन्तव्यम्" इति समानम् एव चिन्तितम् भूतम्।काव्या- नगरेषु सर्वदा जनसम्मर्दः भवति एव। अन्ते एका प्रेरणादायिका वार्ता। सीमा-सुरक्षा-बलेन एका असहाया विदेशिया महिला रक्षिता। सा सीम्नि एकाकिनी भूता, तदा सैनिकैः तस्यै वाहन-साहाय्यं दत्तम्।

भारतं दशचक्रेषु विजयं प्राप्य तृतीये टी-२०-क्रीडायां न्यूजीलैण्ड्-देशं अष्टस्तोभैः पराजय्य श्रृङ्खलाम् अवाप्तवान्

रविवासरे तृतीयायां टी-२०-क्रीडायां भारतेन न्यूजीलैण्ड्-देशः अष्टस्तौभाङ्कैः पराजितः । गुवाहाटीनगरस्य बरसापाराक्रिकेट्-क्रीडाङ्गणे एकपक्षीय-स्पर्धायां प्रथमं फलकक्रीडां कृत्वा न्यूजीलैण्ड्-देशः २० चक्रेषु नवस्तोभानां-हानौ १५३ धावनाङ्कान् कृतवान्, तस्य प्रतिक्रियारूपेण भारतेन दशमे चक्रे १५५ धावनाङ्काः कृत्वा द्वौ स्तौभौ हारितौ । भारतस्य कृते अभिषेकशर्मा २० कन्दुकेषु ६८ धावनाङ्कं कृतवान्, सूर्यकुमारयादवः २६ कन्दुकेषु अपराजितः ५७ धावनाङ्कान् कृतवान् । न्यूजीलैण्ड्-देशस्य कृते मैट् हेनरी, ईशसोधिः च एकैकं स्तोभं गृहीतवन्तौ । १५४ धावनाङ्कानां लक्ष्यं अनुसृत्य भारतं प्रथमे एव कन्दुके विघ्नं प्राप्नोत् । प्रथमः संजु सैमसनः स्वस्य खातं उद्घाटयितुं असफलः अभवत्। सः मैट् हेनरी इत्यनेन बहिर्कृतः । इशान किशनः २८ धावनाङ्कैः बहिः अभवत् । अभिषेकः २० कन्दुकेषु ६८ धावनाङ्कानां अपराजितक्रीडां कृतवान् । नायकः सूर्यकुमारयादवः २६ कन्दुकेषु अपराजितः ५७ धावनाङ्कान् कृतवान् । कन्दुकक्षेपणे बुमराहः त्रीणि , हार्दिकः रविबिष्नोई च द्वौ द्वौ स्तौभौ गृहीतवन्तौ ।

पति-पत्न्योः मध्ये हासपरिहासम्

पतिः पत्नीं दूरवाणीं कृतवान्- मया सूचीवेधः कारितः।
पत्नी- पीडा तु न अभवत्?
पतिः- न।
पत्नी- आम् आम्! अन्या स्त्री सूचिका अतुदत्, तर्हि कथं कष्टं भवति? मम तु वचनानि अपि भवन्तं व्यथयन्ति 😡
पतिः 🙄 🙄 🙄
2
पतिः- यदि भवत्याः त्रुटिः अस्ति तर्हि भवती किमर्थं न स्वीकरोति?
पत्नी- अहं कस्मात् प्रेम करोमि?
पतिः- मया सह।
पत्नी- अहं कस्य पत्नी अस्मि?
पतिः- मम।
पत्नी- तर्हि मम त्रुटिः कस्य भवति?
पतिः- मम 🙄 🙄 😳 😳 😳